
**CYFANSODDIAD
YR EGLWYSYNG NGHYMRU
CYFROL I**

**PENNOD I
CYFFREDINOL A DIFFINIO ADEHONGLI**

(Rhif: 2292)

PENNOD I:

CYFFREDINOL A DIFFINIO A DEHONGLI

Rhan I: Cyffredinol

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Rhan II: Diffinio a Dehongli

- 7
- 8

Pennod I

CYFFREDINOL A DIFFINIO A DEHONGLI

Rhan I: Cyffredinol

1.

- (1) Traethir Cyfansoddiad yr Eglwys yng Nghymru, a ysgrifennwyd yn Gymraeg ac yn Saesneg, yn y Bennod hon a'r Penodau sy'n dilyn; ac
- (a) ym mhob Pennod ychwanegol a phob gwelliant a wneir i unrhyw Bennod gan y y Corff Llywodraethol;
 - (b) yn holl ganonau'r Eglwys yng Nghymru; ac
 - (c) ym mhob rheol a phob rheoliad a wneir o bryd i'w gilydd gan y Corff Llywodraethol neu dan ei awdurdod neu gyda'i gydsyniad, ac a ardystir fel y cyfryw gan y Corff Llywodraethol.
- (2) Bydd i fersiynau Cymraeg a Saesneg y Cyfansoddiad ddilysrwydd cyfartal.
- (3) I ddiben dehongli ac er datrys amwysedd, y Saesneg fydd y testundiffiniol.

2.

Bydd y Cyfansoddiad yn rhwymo pob Aelod o'r Eglwys yng Nghymru a ddiffinnir yn Rhan II y Bennod hon.

3.

Cyhoeddir y Cyfansoddiad (ac eithrio canonau i newid naill ai'r Llyfr Gweddi Gyffredin neu unrhyw bennod o'r Cyfansoddiad) ar wefan yr Eglwys yng Nghymru dan gyfarwyddyd y Pwyllgor Sefydlog.

4.

Bydd copi o unrhyw ran o'r Cyfansoddiad yr ardystiwyd gan ysgrifenyddion y Corff Llywodraethol ei fod yn gopi cywir o'r rhan honno o'r Cyfansoddiad yn dystiolaeth olwg gyntaf o'r rhan honno o'r Cyfansoddiad ac fe'i derbynnir fel y cyfryw yn dystiolaeth yn holl lysoedd a Thribiwnlys yr Eglwys yng Nghymru.

5.

Bydd y gyfraith eglwysig, fel yr oedd yn Lloegr ar 30 Mawrth 1920, ac eithrio:

- (a) Deddf Ordeinio Clerigion, 1804;
- (b) Deddf Disgyblaeth yr Eglwys, 1840;
- (c) Deddf y Comisiynwyr Eglwysig, 1840;
- (d) Deddf Tanysgrifiad Clerigion, 1865;
- (e) Deddf Anallu Clerigion, 1870;
- (f) Deddf Clerigion y Trefedigaethau, 1874;
- (g) Deddf Rheoli Addoliad Cyhoeddus, 1874;
- (h) Deddf Gwerthu Clastiroedd, 1888;
- (i) Deddf Disgyblu Clerigion, 1892;
- (j) Deddf Bywoliaethau, 1898;
- (k) Y Deddfau Cyd-ddal Bywoliaethau;
- (l) Y Deddfau Ymddiswyddiad Periglorion;

yn rhwymo Aelodau (gan gynnwys unrhyw gorff o Aelodau) yr Eglwys yng Nghymru, ac fe'i cymhwysir i ddatrys unrhyw gwestiwn neu anghydfod rhyngddynt fel Aelodau o'r fath, cyn belled ag nad yw'n gwrthdaro â dim a gynhwysir yn y Cyfansoddiad nac ag unrhyw gytundeb arbennig ynglŷn â chlastir rhwng Corff y Cynrychiolwyr a Pheriglor, ar yr amod na rwymir Llysoedd yr Eglwys yng Nghymru gan unrhyw benderfyniad gan Lysoedd Lloegr ar faterion yn ymwneud â ffydd, disgyblaeth na seremoni.

6.

(1) Oni chyfarwyddir yn wahanol yn y Cyfansoddiad, gellir anfon neu roi yn y post unrhyw wŷs y gorchmynnwyd ei hanfon neu ei rhoi. Bydd prawf postio yn dystiolaeth olwg gyntaf bod y cyfryw wŷs wedi ei hanfon neu ei rhoi.

(2) Pryd bynnag y bo'r Cyfansoddiad yn gofyn postio dogfen trwy ddanfoniad cofnodedig neu lythyr trwy ddanfoniad cofnodedig, bydd yn ddigon rhoi'r cyfryw ddogfen neu lythyr yn bersonol yn llaw'r derbynnydd a chael derbynneb ganddo amdani neu amdano.

Part II: Diffinio a Dehongli

7.

Yn y Cyfansoddiad hwn, gan gynnwys y Rheoliadau, ac eithrio pan ddarperir yn wahanol, bydd i'r geiriau a'r cymalau a ganlyn yr ystyrion a ganlyn:

“Aelod o'r Eglwys yng Nghymru”

- (a) unrhyw un sy'n dal swydd yn yr Eglwys yng Nghymru;
- (b) unrhyw glerig neu ddiacones sy'n derbyn pensiwn oddi wrth Gorff y Cynrychiolwyr;
- (c) unrhyw un y mae ei enw ar rôl etholwyr plwyf; ac
- (d) unrhyw Aelod o'r Corff Llywodraethol, Corff y Cynrychiolwyr ac unrhyw un o'u pwyllgorau.

“Archddiacon”

Archddiacon archddiaconiaeth ac, mewn perthynas â phlwyf, archddiacon yr archddiaconiaeth y mae'r plwyf ynddi.

“Archesgob”

Archesgob Cymru ar y pryd.

“Ardal Weinidogaeth” /
“Ardal Genhadaeth”

sef plwyf neu grŵp o blwyfi a ffurfiwyd er cyhoeddi'r Efengyl yn effeithiol mewn ardal benodol gyda gweinyddiaeth gyffredin fel y'i diffinnir gan unrhyw Orchymyn Esgobaethol.

“Bwrdd Cyllid yr Esgobaeth”

Bwrdd Cyllid Esgobaethol a benodwyd gan Gynhadledd Esgobaethol yn unol â Phennod IV A adran 24.

“Bwrdd Enwebu'r Dalaith”

y Bwrdd Enwebu a gyfansoddwyd yn unol â Rheoliad 8 Rheoliadau'r Corff Llywodraethol ar Benodi ac Enwebu.

“Bwrdd Enwebu'r Esgobaeth

Bwrdd Enwebu a gyfansoddwyd yn unol â Rheoliad 1 Rheoliadau'r Corff Llywodraethol ar Benodi ac Enwebu.

“Bywoliaeth”

Plwyf neu grŵp o blwyfi y gellir sefydlu clerig yn beriglor iddo.

“Bywoliaeth Reithorol”

Bywoliaeth a sefydlwyd yn unol â Phennod IV D adrannau 3(j) a 4(3).

“Canghellor”

(ac eithrio yn achos Cynllun Cadeirlan) canghellor esgobaeth a benodwyd gan yr esgob yn unol â Phennod IX adran 28.

“Clerig”

clerc mewn Urddau Eglwysig.

Pennod I - Cyffredinol

“Cofrestrydd yr Esgobaeth”	Cofrestrydd esgobaeth a benodwyd gan esgob esgobaeth yn unol â Phennod IX adran 31.
“Corff Llywodraethol”	Corff Llywodraethol yr Eglwys yng Nghymru a gyfansoddwyd fel y darperir ym Mhennod II.
“Cyfansoddiad”	Cyfansoddiad yr Eglwys yng Nghymru, fel y diffinnir ef yn adran 1.
“Cyfarfod”	(oni bai ei fod yn golygu “cyfarfod corfforol”) Unrhyw un o’r canlynol: <ul style="list-style-type: none">(a) cyfarfod corfforol;(b) fideogynhadledd, cyfleuster fideo rhyngwyd neu ddull electronig tebyg sy’n galluogi cyfranogiad gweledol a sain yr un pryd;(c) ffôngynhadledd neu ddull electronig tebyg sy’n galluogi cyfranogiad sain yr un pryd;(d) cyfuniad o’r uchod cyn belled â bod pob mynychwr yn gallu siarad â phob mynychwr arall a bod y mynychwyr eraill yn gallu ei glywed
“Cyfarfod ar-lein”	Cyfarfod gwahanol i gyfarfod corfforol a bydd lleoliad cyfarfod ar-lein yn cael ei benderfynu ar sail y lleoliad corfforol lle mae’r nifer uchaf o aelodau yn bresennol (os oes llai na 5 o aelodau’n bresennol yn yr un lleoliad corfforol): <ul style="list-style-type: none">(a) swyddfa gofrestredig Corff y Cynrychiolwyr yn achos unrhyw gyfarfod arlein a lywodraethir gan Bennod II neu Bennod III;(b) swyddfa gofrestredig y Bwrdd Cyllid Esgobaeth perthnasol yn achos unrhyw gyfarfod ar-lein a lywodraethir gan Bennod IV A, Pennod IV B neu Bennod VI;

	(c) cyfeiriad Cadeirydd y cyfarfod yn achos unrhyw gyfarfod arall a lywodraethir gan y Cyfansoddiad hwn.
“Cyfarfod corfforol”	Cyfarfod lle mae'r holl fynychwyr yn yr un lleoliad corfforol
“Cymunwr conffyrmiedig”	sef rhywun a dderbyniodd ddefnod sacramentaidd conffyrmasiwn.
“Corff y Cynrychiolwyr”	y corff a ymgorfforwyd trwy Siarter Brenhinol ar 24 Ebrill 1919 (fel y diwygiwyd ef) ac y cyfeirir ato yn Neddf Eglwys Cymru 1914 a Phennod III.
“Cyfarfod Cynulleidfaol”	cyfarfod a gynhaliwyd yn unol â Rheoliad 6 Rhan II Rheoliadau'r Eglwys yng Nghymru ar Weinyddiaeth Plwyf.
“Cyngor Plwyf Eglwysig”	y corff a gyfansoddwyd fel y darperir ym Mhennod IVC.
“Cymru”	Talaith yr Eglwys yng Nghymru.
“Cymunwr”	un a dderbyniodd y Cymun Bendigaid yn gyfreithlon yn yr Eglwys yng Nghymru neu mewn Eglwys sydd mewn cymundeb â hi ac y mae ganddo hawl i dderbyn y Cymun Bendigaid yn yr Eglwys yng Nghymru.
“Cynhadledd yr Esgobaeth”	Cynhadledd esgobaethol esgobaetha gyfansoddwyd fel y darperir ym Mhennod IV A.
“Deoniaeth”	ardal mewn archddiaconiaeth sydd dan arolygiaeth gyffredinol deon bro.
“Esgob Cadeiriol” ac “Esgob Esgobaeth”	Esgob esgobaeth yn yr Eglwys yng Nghymru.
“Esgob Cynorthwyol”	Esgob a benodwyd i gynorthwyo'r archesgob neu esgob esgobaeth yn unol â Phennod V adran 15.
“Etholwr Cymwys”	un y mae ei enw ar rôl etholwyr plwyf yng Nghymru.

Pennod I - Cyffredinol

“Gweithiwr Lleyg	person lleyg sy’n gweithredu yn unol â thrwydded gan esgob esgobaeth neu gyda’i ganiatâd.
“Mainc yr Esgobion”	Yr archesgob ac esgobion yr esgobaethau eraill.
“Panel Diogelu’r Dalaith”	y panel a benodir gan y Pwyllgor Sefydlog i adolygu a chynghori ar waith achos sy’n ymwneud â diogelu plant ac oedolion sydd mewn perygl o fewn yr Eglwys yng Nghymru
“Periglor”	cleric a sefydlwyd neu a goladwyd i ofal eneidiau bywoliaeth.
“Plwyf”	unrhyw un o’r manau eglwysig a ganlyn yng Nghymru: (a) unrhyw blwyf, hynafol neu newydd; (b) ywoliaeth reithorol; (c) pob plwyf mewn grŵp o blwyfi; (d) plwyf unedig; (e) plwyf y cyfunwyd ag ef blwyfarall (neu ran neu rannau o blwyf neugyn-blwyf).
“Plwyfi wedi eu Grwpio”	dau neu fwy o blwyfi sy’n dal yn unedau ar wahân dan un periglor yn unol â Phennod IV D.
“Pwyllgor Sefydlog”	Pwyllgor Sefydlog y Corff Llywodraethol.
“Tribiwnlys”	Tribiwnlys Disgyblaethol yr Eglwys yng Nghymru a sefydlwyd yn unol â Phennod IX Rhan III.
“Cymru”	Talaith yr Eglwys yng Nghymru.

8.

Golyga pob cyfeiriad yn y Cyfansoddiad:

- (a) at Bennod, y Bennod honno yn y Cyfansoddiad;
- (b) at rif adran neu is-adran neu at Ran mewn Pennod, rif yr adran neu’r is-adran neu’r Rhan honno o’r Bennod honno; ac
- (c) at rif Rheoliad neu baragraff, rif y Rheoliad neu’r paragraff hwnnw o’r Rheoliad.

9.

At dibenion Deddf Priodasau 1949 (ac unrhyw ddeddfwriaeth ddilynol neu a ddawyn ei lle at ddibenion gweinyddu priodasau), mae Clerc yn Urddau Sanctaidd yr Eglwys yng Nghymru yn golygu unigolyn mewn urddau diaconiaid, offeiriaid neu esgobion sydd â’r canlynol:

Pennod 1 - Cyffredinol

- (a) swydd eglwysig yn yr Eglwys yng Nghymru; neu
- (b) trwydded eglwysig a roddwyd gan Esgob Esgobaeth; neu
- (c) caniatâd i weinyddu a roddwyd gan Esgob Esgobaeth.